

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5

Верховна Рада України

За дорученням Голови Верховної Ради України Д. Разумкова та відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув на своєму засіданні 28 квітня 2021 (протокол № 62) проекти законів України:

про внесення змін до статті 57 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (реєстр. № 4638), поданий народним депутатом України Бужанським М.А. та іншими народними депутатами України;

про внесення змін до статті 57 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (реєстр. № 4638-1), поданий народним депутатом України Княжицьким М.Л.;

про внесення змін до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо набрання чинності статті 57 цього Закону (реєстр. № 4638-2), поданий народними депутатами України Потураєвим М.Р. та іншими народними депутатами України.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі-Закон), яка набрала чинності 16 січня 2021 року, мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова. Підприємства, установи та організації всіх форм власності, фізичні особи - підприємці, інші суб'єкти господарювання, що обслуговують споживачів (крім випадків, коли на прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін), здійснюють обслуговування та надають інформацію про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги, державною мовою. Інформація державною мовою може дублюватися іншими мовами.

Стаття 57 Закону передбачає порядок оголошення попередження та накладення штрафів на суб'єктів господарювання за порушення закону щодо застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів. Так, у разі порушення суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність на території України, вимог, встановлених статтею 30 Закону:

- **при першому** порушенні Уповноважений із захисту державної мови (далі-Уповноважений), його представник складає акт про результати здійснення

контролю за застосуванням державної мови, оголошує такому суб'єкту **попередження та вимогу усунути порушення протягом 30 днів**;

- **при повторному порушенні протягом року** Уповноважений, його представник складає протокол, що тягне за собою винесення Уповноваженим постанови про накладання штрафу у розмірі від трьохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Постанову про накладення штрафу за порушення закону у сфері застосування державної мови може бути оскаржено суб'єктом господарювання до суду.

Законопроект за реєстр. № 4638 пропонується вилучити зі статті 57 Закону положення, що регламентують застосування штрафних санкцій за повторне протягом року порушення суб'єктом господарювання застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів. Також пропонується передбачити, що в суді можуть бути оскаржені попередження та вимога, оголошені Уповноваженим або його представником, за порушення закону у сфері застосування державної мови.

Законопроект за реєстр. 4638-1 пропонує уточнити питання щодо назви протоколу, який складає Уповноважений, та встановити 14-денний строк оскарження суб'єктом господарювання постанови про накладення штрафу до адміністративного суду.

Законопроект за реєстр. № 4638-2 має на меті уніфікувати терміни набрання чинності норм закону, що встановлюють штрафні санкції за порушення Закону. А саме, пропонується передбачити, що норма статті 57 Закону про накладання штрафних санкцій на суб'єктів господарювання за порушення Закону щодо застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів набирає чинності одночасно з набранням чинності статтею 188⁵² Кодексу України про адміністративні правопорушення (липень 2022 року), якою встановлена адміністративна відповідальність за порушення вимог Закону.

Міністерство фінансів України не підтримує законопроект за реєстр. № 4638, оскільки реалізація положень законопроекту призведе до зменшення надходжень загального фонду державного бюджету. Оцінити конкретний вплив законопроекту на показники бюджету неможливо у зв'язку з відсутністю необхідних для розрахунку даних. Крім того, норми законопроекту потребують узгодження із положенням статті 27 Бюджетного кодексу України (щодо введення в дію).

В експертному висновку Міністерства фінансів України до законопроекту за реєстр. № 4638-1 зазначається, що його реалізація не матиме впливу на видаткову частину державного та місцевих бюджетів.

До законопроекту реєстр. № 4638-2 висновок Міністерства фінансів України не надходив.

Міністерство культури та інформаційної політики України не підтримує законопроект за реєстр. № 4638 і вважає, що вилучення із статті 57 Закону положення щодо порядку притягнення до відповідальності суб'єктів господарювання за порушення вимог Закону щодо застосування державної мови у сфері обслуговування споживачів не тільки не сприятиме додержанню

відповідних вимог законодавства суб'єктами, на яких вони поширюються, а й може призвести до формування хибного уявлення про обов'язковість їх виконання.

Водночас Міністерство зауважує на неоднаковості підходу до питання фактичного початку дії норм, які передбачають застосування штрафних санкцій за порушення різних вимог Закону. У зв'язку з цим, пропонує розглянути питання щодо встановлення єдиної дати початку застосування штрафних санкцій за порушення вимог Закону, а саме 16 липня 2022 року, шляхом внесення змін до Закону (враховано в законопроекті за реєстр. № 4638-2).

Законопроект за реєстр. № 4638-1 Міністерством культури та інформаційної політики України **підтримується із зауваженнями**. Пропонується з метою запобігання запровадженню неоднакового підходу до строків оскарження постанов про накладення штрафів за порушення вимог Закону у різних сферах визначити строк оскарження постанови про накладення штрафу за порушення вимог Закону у сфері обслуговування споживачів у 10 днів з дня винесення постанови.

Законопроект за реєстр. № 4638-2 Міністерство культури та інформаційної політики України **підтримує**.

Міністерство юстиції України вважає внесення змін (всіма трьома законопроектами) завчасним, оскільки ці зміни не ґрунтуються на практиці застосування Закону.

Міністерство юстиції України зазначило, що Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» було прийнято лише в квітні 2019 року, а стаття 57 Закону, до якої проектами законів пропонується внести зміни, набрала чинності через шість місяців з дня призначення Уповноваженого із захисту державної мови (розпорядження Кабінету Міністрів України від 08 липня 2020 року № 852).

Міністерство наголошує, що в рішенні Великої палати Конституційного Суду України від 22 травня 2018 року № 5-р у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» вказано, що особи розраховують на стабільність та усталеність юридичного регулювання, тому часті та непередбачувані зміни законодавства перешкоджають ефективній реалізації ними прав і свобод, а також підривають довіру до органів державної влади, їх посадових і службових осіб.

Тобто, внесенню змін до Закону має передувати аналогічна аналітична робота щодо їх підготовки, як і при прийнятті Закону.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України надає суттєві зауваження до усіх трьох законопроектів. Зокрема, щодо законопроекту за реєстр. № 4638-2 зазначено, що «такий спосіб внесення змін до законодавства, за якого фактично переноситься набрання чинності норм Закону, які вже набрали чинності (тобто дія норм закону, які вже набрали чинності фактично скасовується, а термін набрання ними чинності переноситься на майбутнє), є юридично некоректним, непослідовним та алогічним» (лист за № 16/03-2021/75329 від 03.03.2021р.)

Комітет з питань бюджету стосовно цих законопроектів ухвалив такі рішення:

щодо законопроекту реєстр. № 4638: проект закону матиме опосередкований вплив на показники бюджету (через три роки з дня набрання чинності Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» унеможливить накладання та стягнення до державного бюджету штрафних санкцій за порушення законодавчих вимог щодо застосування державної мови);

щодо законопроекту реєстр. № 4638-1: проект закону не має впливу на показники бюджету (виконання положень законопроекту здійснюватиметься за рахунок та в межах видатків державного бюджету, передбачених для забезпечення діяльності Уповноваженого із захисту державної мови);

щодо законопроекту реєстр. № 4638-2: проект закону не має впливу на показники бюджету (виконання положень законопроекту здійснюватиметься за рахунок та в межах видатків державного бюджету, передбачених для забезпечення діяльності Уповноваженого із захисту державної мови).

Уповноважений із захисту державної мови у своєму листі щодо законопроекту за реєстр. № 4638 просить **не включати його до порядку денного** сесії Верховної Ради України.

Уповноважений аргументує свою позицію тим, що реалізація норм законопроекту за реєстр. № 4638 призведе до ліквідації будь-яких механізмів контролю за застосуванням державної мови з боку держави та її органів; нівелювання державного (офіційного) статусу української мови, створення для громадян України додаткових обмежень за мовною ознакою.

Законопроект за реєстр. № 4638-1 Уповноваженим **не підтримується**, оскільки запропоновані зміни до частини 10 статті 57 Закону, фактично звужуватимуть обсяг існуючого права суб'єктів господарювання, що суперечить статті 22 Конституції України.

Уповноважений із захисту державної мови вважає, що законопроект за реєстр. № 4638-2 в існуючій редакції не враховує та суперечить положенням частини другої статті 10, частини третьої статті 22, частини другої статті 24, частини першої статті 58 Конституції України, рішення Конституційного Суду України від 09.02.1999 №1-рп/99 та від 14.12.1999 №10-рп/99, а тому ним також **не підтримується**.

За інформацією, наданою Комітетові Уповноваженим із захисту державної мови, у період з 16 січня 2021 р. по 16 квітня 2021 р. Уповноваженим прийнято рішення про здійснення державного контролю за застосуванням державної мови щодо 34 суб'єктів, у тому числі безпосередньо за скаргами громадян – щодо 12 суб'єктів. Санкції за порушення вимог статті 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у вигляді оголошення попередження застосовано Уповноваженим із захисту державної мови щодо одного суб'єкта господарювання. При цьому вказаний суб'єкт вже поінформував Уповноваженого про вжиті ним заходи задля недопущення подібних порушень у майбутньому. Санкції за порушення вимог статті 30 Закону у вигляді накладення штрафу до суб'єктів господарювання Уповноваженим із захисту державної мови у період з 16 січня 2021 року по 26 квітня 2021 року не застосовувалися.

За підсумками обговорення та з урахуванням викладеного, відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України проекти законів:

про внесення змін до статті 57 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (реєстр. № 4638), поданий народним депутатом України Бужанським М.А. та іншими народними депутатами України;

про внесення змін до статті 57 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (реєстр. № 4638-1), поданий народним депутатом України Княжицьким М.Л.;

про внесення змін до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо набрання чинності статті 57 цього Закону (реєстр. № 4638-2), поданий народним депутатом України Потураєвим М.Р та іншими народними депутатами України,

не включати до порядку денного сесії Верховної Ради України ІХ скликання.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Потураєв Микита Русланович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002A672E002C9F8E00
Дійсний до: 19.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-14/03-2021/159795 від 17.05.2021

504100